

KAKO NEENAKI SMO V RESNICI?

Borut Pogačnik

Foto: S.B. – arhiv ZIFS

Predsednica **Medobčinskega društva delovnih invalidov iz Celja** Dragica Mirnik je naša redna dopisnica, ki vsak mesec poskrbi za kakšno novico in odpre tudi zelo zanimive, a včasih tudi skrb vzbujajoče teme.

Nekaj časa že obiskuje invalida, ki je takšen od rojstva in ki je do danes **zaradi posledic telesne okvare imel že trinajst operacij**, vendar mu niso pripomogle k temu, da bi se invalidnost vsaj nekoliko zmanjšala. Ta invalid mora preživeti vsak mesec z manj kot 500 evri. Hodi lahko le s pomočjo bergel, prva najbližja trgovina pa je precej oddaljena od njegovega doma. Nima sorodnikov in tudi nima denarja za taksi. Dragica Mirnik sprašuje, kako mu lahko skupaj pomagamo?

Celjsko društvo in Združenje invalidov – Forum Slovenije imata podoben pristop, ko vsak tak problem rešujemo najprej s prijaznim pogovorom in nasvetom, da se invalid glede na njegovo vrsto invalidnosti vključi v najbližjo primerno invalidsko organizacijo oziroma društvo, kjer se počuti med sebi enakimi, zlasti pa med tistimi, ki bodo vplivali tudi na zakonodajne postopke, kajti kot vemo, je veliko oseb z različnimi telesnimi okvarami, vendar brez diagnoz, ki pa so za vsak postopek praviloma nujne.

Kam uvrstiti osebe po operaciji kolkov, kot je bil nazadnje **primer tudi na Celjskem**, ko je po operaciji enega kolka, ostala druga noga precej krajša in tudi ortopedi ne vedo, če bodo z operacijo drugega kolka, omogočili tej osebi vsaj približno enako dolžino nog po operaciji.

Skupaj z Medobčinskim društvom delovnih invalidov iz Celja in z našo Dežurno psihosocialno službo za pomoč in oporo invalidom, smo uspeli pomagati tudi na ravni duševnih težav številnim, ki zaradi tovrstnih okvar obupujejo in so na meji samomora. Številni namreč menijo, da njihovo življenje ni več vredno in da so samo »kripli«. Prav tem in takšnim pa je namenjena naša podpora, saj mnogi nimajo diagnoz in si niti ne upajo poklicati koga, da bi jim pomagal z nasvetom ali jih vsaj napotil k tistim, ki bi našli za njih čas ter jim pomagali tudi na terenu, kar ti ljudje najbolj potrebujejo.

Integracija invalidov bo zaživela šele potem, ko bomo spoznali tudi tiste, ki so povsem neintegrirani in so izpadli iz vseh socialnih mrež.

MATJAŽEVO DOBRODELNO KOLESARJENJE ZA ALS OBOLELE USPEŠNO ZAKLJUČENO **Andreja Šuštar**

Podžupan Občine Postojna Andrej Berginc sprejel Matjaža ob zaključku akcije Foto: arhiv društva

13. dnevno dobrodelno kolesarjenje Matjaža Hribljana v podporo ALS obolelim po 212 slovenskih občinah se je pričelo 19. julija v Cerknici in zaključilo 31. julija v Postojni. Na tej poti po Sloveniji je Matjaž prevozil **2.644 km**, naredil **25.636 m višinske razlike** in za pot porabil približno **107 ur vožnje**. Etape so si sledile tako: Cerknica – Semič, Semič – Šmarje pri Jelšah, Šmarje pri Jelšah – Ptuj, Ptuj – Ljutomer, Ljutomer – Apače, Apače – Luče, Luče – Radeče, Radeče – Grosuplje, Grosuplje – Železniki, Železniki – Kamnik, Kamnik – Kobarid, Kobarid – Izola in Izola – Postojna.

V času, ko je bil na poti, nam je narava namenila visoke temperature, ki so mnogim kvarile dobro počutje, a Matjaž jim je z vztrajnostjo in izredno močjo uspešno kljuboval. Gnal ga je zastavljeni cilj, da **s kolesarjenjem po vseh 212 slovenskih občinah ozavešča o ALS obolenju**. Na občinah so mu na široko odprli vrata, mu ponudili okrepčilo in z izkazano podporo projektu dali moči za nadaljevanje poti. Matjaž je pri pripravi poti

predvidel časovni okvir postankov, a so se občine odzvale v tako velikem številu, da so plani splavali po vodi že kar prvi dan. Pripravili so mu tako lepe sprejeme, počutil se je tako dobrodošlega, da se ni bilo mogoče hitro odpraviti naprej po poti. Zato so nastale zamude pri predvidenih prihodih na posamezno občino, kar je potegnilo za sabo dodatno delo pri organizaciji sprejema, a so občine to v večini sprejele z razumevanjem.

Matjaževa pot od občine do občine se je preko Twitch-a, platforme za pretakanje vsebin v živo, predvajala v živo. Tako je bilo mogoče virtualno prisostvovati sprejemom na občinah, opazovati pokrajino in se z Matjažem pogovarjati. **Na poti so mu družbo delali kolegi kolesarji** iz Kolesarskega kluba Jan Sport, Kolesarskega kluba Dolenjska Balanca, Kolesarskega društva Sevnica, Kolesarskega kluba Kranj, župani in zaposleni z občin, družinski člani in prijatelji obolelih. Za prenočevanje na poti so poskrbeli Matjaževi prijatelji, člani in podporniki društva, ki so mu odprli vrata svojih domov in mu nudili okrepčilo, ali pa so namestitve brezplačno zagotovile občine.

Člani društva Matjaža pričakali na občini Izola

Foto: arhiv društva

Prepričani smo, da je v teh trinajstih dnevih Matjaževo kolesarjenje povzročilo občuten premik pri prepoznavnosti ALS, ima pa tudi finančni učinek. **Doslej že nakazanih sredstev posameznikov, podjetij in občin je 2.400 EUR. Sredstva, zbrana prek SMS donacij, trenutno znašajo 440,00 EUR.** To še niso končne številke, saj se občine še javljajo s pobudami za sklenitev donatorskih pogodb in koliko bo nakazil s tega naslova, bo jasno v nadaljevanju avgusta. Glede na pričakovane zneske iz občin, ki so napovedale donacijo, in glede na to, da akcija zbiranja SMS donacij poteka do konca septembra, ocenjujemo, da **bo končni znesek omogočil nakup električne postelje in stropnega dvigala.** Kar bo več, pa bo v celoti namenjeno plačilu izvajanja fizične pomoči najtežje obolelim, ki niso upravičeni do osebne asistence, ker so že dopolnili 65 let.

Da se je dobrodelna akcija uspešno zaključila, gre v prvi vrsti zahvala Matjažu, da je v vročini zmozel fizično in psihično prekolesariti 212 občin. Zahvaljujemo se občinam za sprejeme, donacije in obveščanje o dogodku na občinskih spletnih straneh in družabnih omrežjih. Hvala tudi vsem, ki so z Matjažem kolesarili in mu nudili prenočišče. Hvala vsem obolelim z ALS, ki so se javno izpostavili, organizirali sprejem na svoji občini in ga pričakali, in drugim članom društva, da so Matjaža pozdravili v svoji občini. Hvala Servisu in trgovini Jan Sport za servis in izposajo kolesa in podjetju 4Endurance za športno prehrano. Iskrena zahvala vsem donatorjem, ki so preko SMS sporočil ali z nakazili akcijo finančno podprli. Hvala medijem za medijsko podporo dogodku.

Dobrodelno akcijo smo v Društvu distrofikov Slovenije organizirali skupaj s Kolesarskim klubom Jan Sport iz Vrhnike in ob IT podpori Gašperja Žaklja.

Dobrodelno kolesarjenje je zaključeno, **akcija zbiranja SMS donacij** pa še ne. ALS obolele lahko finančno **podprete s sporočilom ALS5 na 1919 vse do konca septembra.**

Naj zaključimo z **Matjaževo mislijo**: »Velikokrat sem se na poti spraševal, kaj je bilo tega treba, zakaj, a sem se nato spomnil, da to ne delam samo zase, ampak tudi za druge v stiski. Tako sem se spomnil na ljudi, ki sem jih na poti spoznal, ki so bili res hvaležni za ta moj podvig in akcijo, in nadaljeval pot. Dostikrat so me zaradi tega prevzela čustva, ki se jih morda v prenosu v živo ni opazilo.«

HALO, ZIFS...?

Poberki iz dežurne svetovalne službe

Pokličite nas na **041 381 679**, vse dni v tednu med **8.00 in 21.00 uro** ali povprašajte na info@zifs.si.

Dežurna svetovalna služba Zdrženja Invalidov – Foruma Slovenije deluje neprekinjeno vse dni že od 16. marca 2020 naprej in je v tem času pomagala že več kot 1.000 ljudem.

Poberek iz dežurne svetovalne službe:

- Na dežurno službo smo prejeli naslednje vprašanje pravne narave: »Partner je dobil odločbo za 3. Kategorijo invalidnosti, delodajalec ga bo odpustil, ker nima delovnega mesta za njegove omejitve dela, lahko ostane na istem delovnem mestu, če odkloni kategorijo, odločba ZPIZ je pravnomočna, zamudil je pritožbeni rok, ali se je možno še pritožiti, ker mu bo odpoved pomenila težek socialni položaj.«

Na to vprašanje bralke, je odgovorila predsednica Društva distrofikov Slovenije **Mateja Toman**.

Z odločbo o ugotovljeni invalidnosti določene kategorije se ugotovi trajna sprememba v delovnih zmožnostih zavarovanca, zaradi katerih ima delavec določene omejitve pri delu, ki zahtevajo bodisi prilagoditev delovnega mesta ali premestitev na drugo delovno mesto, ki ustreza delavčevim delovnim zmožnostim in zdravstvenim oziroma funkcionalnim omejitvam, ki jih ima pri delu. Delodajalec je omejitve, ugotovljene z odločbo, dolžan upoštevati in **delavcu omogočiti delo na delovnem mestu, ki ustreza delavčevim zmožnostim**. V kolikor takšnega delovnega mesta ne more zagotoviti, **lahko delavcu invalidu odpove delovno razmerje**. Pred tem mora o utemeljenosti takšne odpovedi svoje mnenje podati **Komisija za preverjanje utemeljenosti odpovedi delovnemu invalidu**. Komisija deluje v okviru Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, postopek pred komisijo začne delodajalec.

V konkretnem primeru pritožba ni več možna, če je odločba že pravnomočna. Vložitev pritožbe po izteku pritožbenega roka je mogoča le v primeru, da upravičenec izkaže utemeljen razlog, zakaj pritožbe ni mogel vložiti pravočasno (npr. zaradi hospitalizacije), pri čemer je potrebno pritožbo vložiti takoj, ko takšen razlog preneha, hkrati je potrebno priložiti dokazilo o razlogu za zamudo. Delodajalec je pravnomočno odločbo dolžan upoštevati, prav tako tudi delavec, saj dela brez določenih omejitev ne zmore opravljati ali pa bi nadaljevanje dela brez upoštevanja ugotovljenih omejitev lahko povzročilo trajno poslabšanje zdravstvenega stanja delavca.

AKTIVNO DRUŽENJE POZITIVNO VPLIVA NA NAŠE ZDRAVJE

Katarina Lukešević

Zanimivo delo v skupini

Foto: A.P. avgust 2022

Tudi v **Juršincih** spodbujamo **socialno interakcijo** med uporabniki posebnega socialnega programa Veriga psihosocialne oskrbe in druženja med seboj in v skupnosti. Na tak način preprečujemo izolacijo, depresijo in osamljenost med starejšimi, bolniki in najtežjimi invalidi. S skupinami v Juršincih, izvajalca programa Slava in Anton, skrbita za **zdravo družabno življenje uporabnikov**. Z rednimi obiski izvajalca spodbujata uporabnike, da dnevno preživijo več časa v stiku s številnimi ljudmi, kajti **aktivno druženje**, tudi če je samo pogovor ob kavici ali čaju, lahko pozitivno vpliva na naše zdravje in dnevno počutje. Nekaterim lahko tudi podaljša življenje.

PRISLUHNI MO TIŠINI: GENETSKI VZROK IZGUBE SLUHA

Tina Grošelj

Foto: zajem zaslona TV SLO

Izguba sluha je najpogostejša prirojena bolezen. Tudi starši, ki slišijo, imajo lahko otroka, ki ne sliši. To se zgodi, če oba od staršev preneseta otroku **recesivni gen, ki povzroča gluhost**. Zato smo pogledali, kako potekajo **genetske preiskave**, saj strokovnjaki poudarjajo, da je vedno pomembno odkriti vzrok izgube sluha. Tako se lahko napove potek bolezni, predvsem pa določijo smiselni postopki zdravljenja in rehabilitacije pacienta. Več v tokratni oddaji Prislunimo tišini, v kateri boste spoznali tudi Slovenca, ki je v enem dnevu prišel od podvodnega triglava na Triglav.

Oddaja bo na sporedu to soboto, 20. avgusta ob 14.40 uri na TV SLO 1 in v petek, 26. avgusta ob 14.30 uri na TV SLO 1.

ANEJ DOPLIHAR Z DVEMA 10. MESTOMA S SVETOVNEGA PRVENSTVA V KANADI

Drago Perko

Anej Doplihar

Foto: Sportida

V Kanadi se je s cestno dirko končalo svetovno prvenstvo za parakolesarje.

Naš predstavnik **Anej Doplihar** je na cestni dirki zasedel **10. mesto**. Svetovni prvak v kategoriji MH3, kjer tekmuje naš Anej, je postal Francoz Riadh Tarsim (2:01:59), srebrn je bil Italijan Paolo Cecchetto (2:02:00), bronast pa domačin Joey Desjardins (2:02:02). Doplihar je prišel v cilj s časom 2:02:32.

„Svetovno prvenstvo je zaključeno. Po četrtkovem kronometru sem v soboto opravil še s cestno dirko, ki je bila dolga 66 kilometrov. Dirka je potekala dokaj nervozno, štart je bil hiter in naporen. Proga je bila sestavljena iz dolgega klancu in hitrega spusta. Na klancu je bilo vedno težko, treba je bilo dati vse od sebe, da sem ostal z najhitrejšimi. Celotno dirko sem vozil v ospredju, včasih tudi na 1. mestu. Počutil sem se močno, bil sem pripravljen na to tekmo. V zadnjem krogu na klancu smo vsi začeli „navijati“ tempo, tam sem izgubil stik s prvimi štirimi, ki so pobegnili, nisem jih do cilja več ulovil. Ostal sem v drugi skupini, do konca pa so bili še trije kilometri. Ni pa prišlo do sodelovanja med mano in ostalimi v tej skupini, da bi z menjavami na čelu skupine skušali izničiti zaostanek za vodilnimi. V ciljnim šprintu sem potegnil najkrajšo. Priznati moram, da so tekmovalci malenkost močnejši od mene. Zato sem bil na koncu 10., do 7. mesta mi je zmanjkala sekunda. Odločal pa je ciljni šprint. Sicer pa sem z dirko res zadovoljen. Forma se mi je stopnjevala, tu sem pokazal dobro predstavo, vse skupaj pa je dobra motivacija za naslednje leto. Pokazal sem, da se lahko peljem z najhitrejšimi, drugo leto pa napadem sam vrh!“ je po tekmi povedal Anej Doplihar, ki je bil 10. tudi v kronometru.

Svetovni prvak v kronometru v Anejevi kategoriji (MH3) je postal **Italijan Paolo Cecchetto**, ki je za progo porabil 31 minut, 42 sekund in 13 stotink. Srebrn je bil Kanadčan Charles Moreau (31:55,93), bronast je bil Italijan Mirko Testa (32:13,93). Doplihar je za progo porabil 32 minut, 58 sekund in šest stotink.

AMERIKANIZACIJA SODOBNEGA SVETA

Zoran Radonjić »Žonki«

Gazirana brezalkoholna pojača Coca-Cola

Foto: Katarina Lukešević

Komunikacijska in transportna sredstva so se v drugi polovici 20. stoletja silno razmahnila, kar je omogočilo povezovanje različnih in oddaljenih delov sveta, kljub številnim pregrajam med njimi. Povezovanje sveta je najbolj koristilo tistim državam, ki so prednjačile v znanstveno-tehničnem razvoju. Slednje velja v največji meri za **ZDA**. Moč te jedrske supersile in gospodarsko najbolj razvite države se ni kazala samo v njenih številnih vojaških posegih in uspešni konkurenci na svetovnih tržiščih, temveč tudi v »izvažanju« **ameriškega načina življenja**. Najprej se je evropska mladina zgledovala po ameriški. **Prevzela je ameriško modo, glasbo, idole,...** Z razvojem informacijske družbe in s korenitimi geopolitičnimi spremembami (slabitev in zlom vzhodnega bloka!) se je vpliv ZDA razširil na večji del sveta. ZDA so dale svetu tudi internet, brez katerega si današnji povprečen Zemljan ne more predstavljati življenja.

Ameriška osvežujoča gazirana brezalkoholna pijača Coca-Cola je po drugi svetovni vojni preplavila svet. Leta 1940 so jo prodajali v štiridesetih, leta 1987 v stopetinpetdesetih, leta 1999 pa v stopetindevetdesetih državah. Danes se prodaja skoraj v vseh državah (vir: <https://en.m.wikipedia.org>). Kjer je prisotna Coca-Cola, je ameriški »nacionalni interes«, zato je ameriški imperializem v državah Tretjega sveta znan tudi kot »koka-kolonializem«.

McDonald'sova veriga restavracij za hitre prigrizke (fast-food) je največja na svetu. O njenem vzponu in njeni moči pričajo naslednji podatki:

1940 – odprta prva McDonald'sova restavracija v San Bernardinu v Kaliforniji, 1959 – 100 McDonald'sovih restavracij, 1988 – 9410 McDonald'sovih restavracij, danes – 36535 McDonald'sovih restavracij, v katerih dnevno postrežejo 68 milijonov strank.

Logotip podjetja McDonald's je takoj za Coca-colo najbolj prepoznaven simbol na svetu. Prva McDonald'sova restavracija v Sloveniji je odprta leta 1993 na Čopovi ulici v Ljubljani. Trenutno je na Slovenskem 22 McDonald'sovih restavracij (vir: <https://sl.m.wikipedia.org>).

Walt Disney ali Walter Elias (1901–1966) je zaslovel kot oblikovalec in producent risank (kako priljubljene so risanke, najboljše vedo otroci po vsem svetu). Zasnoval je tudi **zabavišni park Disneyland v Kaliforniji**

(1955), ki je postal ena največjih turističnih privlačnosti v ZDA. Po Disneyevi smrti je Walt Disney Company **odprla še tri zabaviščne parke**: Walt Disney World na Floridi (1971), Tokijski Disneyland (1983) in Euro Disneyland (1992).

Plakat za **film Jurski park iz leta 1993 ameriškega režiserja Stevena Spielberga** (roj. 1947) – mojstra spektakelskih akcijskih in znanstvenofantastičnih filmov (Žrelo, Bližnja srečanja tretje vrste, Lov za izgubljenim zakladom, E. T. – Vesoljček, Indiana Jones in Tempelj smrti itd.), pa tudi filmov s temami iz novejših zgodovine (Cesarstvo sonca, Schindlerjev seznam). Film je postal prava uspešnica. V Franciji npr. so ga predvajali v 450 kinematografih hkrati. Dinozavri so se prebudili iz dolgega spanja in so preplavili svet. S filmom pa niso zaslužili samo njegovi ustvarjalci in kinematografi oziroma videoteke, pač pa tudi številni proizvajalci in prodajalci (igrač, publikacij in drugih izdelkov z dinozaversko vsebino) ter celo nekateri paleontologi in arheologi, ki so pravočasno uvideli komercialno dobičkonosnost »dinozavromanije«. Če smo glede slednjega kritični, moramo vendarle tudi opozoriti, da je Jurski park izpostavil nekatera pomembna etična vprašanja o mejah in nevarnostih znanstvenega razvoja – to so vprašanja, ki si jih po atomskem uničenju Hirošime in Nagasakija zastavljamo vedno znova.

ŽIVLJENJE IN DELO KLASIČNEGA FILOLOGA V ODDAJI ODPRTA DLAN

Dr. Kajetan Gantar

Foto: Radio Zeleni val

Na željo številnih poslušalcev bomo jutri, **17. avgusta, in naslednji teden v sredo, 24. avgusta**, ponovili zanimiv pogovor Boruta Pogačnika z **nedavno preminulim akademikom dr. Kajetanom Gantarjem**. Ta intervju je bil tudi zadnji, ki ga je doktor Kajetan Gantar dal kateremu od slovenskih medijev. Oddaji bosta na sporedu med **10.30 in 11.15 uro** na frekvencah **Radia Zeleni val: 93,1, 97,0 in 96,20 MHz**.

Sporočevalca izdaja Zdrženje invalidov – Forum Slovenije, Linhartova 3, p.p. 2539, 1109 Ljubljana

Glavni in odgovorni urednik: Borut S. Pogačnik

Tajnica uredništva: Katarina Lukešević

Telefon: 041/381-679

e-naslov: info@zifs.si

Mednarodna standardna serijska številka: ISSN 2630 – 3639

Z odločbo Ministrstva za kulturo z dne 16.12.2020 je elektronski medij »Sporočevalec« v razvidu medijev pod zaporedno številko 2378.

Uredniški odbor sestavljajo: Borut Sever (FIHO), Luka Pavlin (ZDSSS), Anton Petrič (ZDGNŠ), Jože Globokar (ZPS), Anja Pišlar (Zveza Sožitje), Pavel Kranjc (ZMS), Drago Perko (Zveza ŠIS – SPK), Jože Ocvirk (Društvo za zdravje naroda), Irena Vovk Terčič (Zveza Sonček so.p.), Niko Kostjukovskij (predstavniki bralcev)